

Nr 294.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statliga åtgärder för tryggande av vedförsörjningen m. m.; given Stockholms slott den 27 april 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF.

Axel Rubbestad.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 april 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför föredraganden, statsrådet Rubbestad:

Till bestridande av kostnader för tryggande av vedförsörjningen har riksdagen för budgetåren 1939/40—1942/43 å kapitalbudgeten beviljat särskilda anslag, vilka sammanförts till ett reservationsanslag under fonden för förslag till statsverket med titeln Reglering av vedproduktionen. (Närmare redogörelse finnes intagen i proposition nr 192 till 1943 års riksdag s. 13.) Totalbeloppet av sålunda anvisade medel utgör 145 000 000 kronor. Anslagsmedlen äro avsedda att bestrida kostnaderna för bränslekommissionens vedinköp, för inlösen av tvångsavverkad ved samt för utlämnande av förlagskapital till auktoriserade veduppköpare. Till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. har för innevarande budgetår å driftbudgeten anvisats ett förslagsanslag å 3 000 000 kronor. Detta anslag är avsett att bestrida kommissionens omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved samt att

Bihang till riksdagens protokoll 1945. 1 saml. Nr 294.

täcka sådana förluster för kommissionens vedclearingkassa som icke jämlikt 1944 års riksdags beslut (skr. nr 381) skola ersättas från kommissionens kolclearingkassa. Vid beräkningen av detta anslag har, såsom framgår av propositionen nr 255 till 1944 års riksdag, 500 000 kronor beräknats för direkta omkostnader för vedinköp, 1 000 000 kronor för vedclearingkassans kostnader för utkörning av ved från av kristidsnämnd upplagt centrallager inom tätorter i zon 3 samt 1 500 000 kronor för kostnader för prisförluster på långved och massaved samt andra eventuella förluster på vedclearingen. I årets statsverksproposition (elfte huvudtiteln, punkten 26) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1945/46 till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. beräkna ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Innan jag går in på frågan om planläggningen av vedförsörjningen i fortsättningen torde det vara lämpligt att jag i korthet redogör för utvecklingen under den gångna delen av innevarande avverkningsår och för de åtgärder som vidtagits för att få till stånd de erforderliga vedavverkningarna.

Såsom framgår av propositionen nr 255 till föregående års riksdag hade statens bränslekommission för avverkningsåret 1 juli 1944—30 juni 1945 beräknat avverkningsbehovet av ved till hushålls- och industribränsle samt ved för framställning av bilkol och bilved till 30 miljoner kubikmeter.¹ Min företrädare i ämbetet framhöll då, att det med hänsyn till önskvärdheten av att åstadkomma en tillfredsställande bränslereserv vore möjligt, att avverkningarna av ved för bränsleändamål icke kunde begränsas till nyssnämnda kvantitet. Vad beträffade massaved för industriens råvarubehov, stubbved för tjärframställning och ved för framställning av träkol för industriens behov ansågs några särskilda åtgärder i dåvarande läge icke behöva vidtagas för att säkerställa behovet av dessa sortiment. Kommissionen skulle emellertid följa utvecklingen även på dessa områden och vara beredd vidtaga de åtgärder som kunde erfordras. Det borde ankomma på Kungl. Maj:t att taga ståndpunkt till frågan om storleken av de erforderliga avverkningarna i samband med det slutliga fastställandet av avverkningsprogrammet, vilket borde ske i omgångar om högst ett halvår åt gången. Därvid skulle även slutlig ståndpunkt tagas till frågan, huruvida de erforderliga vedkvantiteterna skulle anskaffas med stöd av bestämmelserna i lagen om avverkningsskyldighet eller på frivillighetens väg genom att ved i mån av behov uppköptes av de auktoriserade uppköparna. Kommissionen hade i första hand föreslagit sistnämnda väg. Det förutsattes dock, att erforderliga förberedelseåtgärder för en tillämpning av lagen om avverkningsskyldighet likväl skulle utföras, så att avverkningsbesked med kort varsel skulle kunna utsändas till skogsägarna, därest det visade sig, att den s. k. uppköpslinjen icke vore fram-

¹ Med kubikmeter avses här och i det följande kubikmeter travat mått (m³t).

komlig. Mot de sålunda angivna riktlinjerna för vedanskaffningen hade riksdagen intet att erinra (skr. nr 381).

I skrivelse den 14 juni 1944 anförde bränslekommissionen, att kommissionen numera räknade med ett avverkningsbehov för brännved och ved för gengasbränsle av 31 å 32 miljoner kubikmeter. Med hänsyn till att kristidsstyrelserna redan utfört vissa förarbeten med fördelningen av förut beräknade 30 miljoner kubikmeter och då det icke syntes möjligt att med beaktande av skogshushållningens krav avverka större kvantitet kastved, föreslog kommissionen emellertid att man tills vidare skulle inrikta sig på en avverkning av 30 miljoner kubikmeter, huvudsakligen kastved. I den mån denna kvantitet icke visade sig tillfyllest borde man enligt kommissionens mening taga massaved i anspråk. Av dessa 30 miljoner kubikmeter beräknades 12,1 miljoner kubikmeter bli avverkade på grund av överenskommelser med domänstyrelsen och vissa större skogsägare. Den direkta handeln på landsbygden mellan producent och konsument beräknades till 4,4 miljoner kubikmeter; återstoden, 13,5 miljoner kubikmeter, borde säkerställas genom att de auktoriserade brännvedsuppköparna med skogsägarna träffade avtal om uppköp av tillhoppa denna kvantitet. Kommissionen föreslog, att man såsom en första etapp borde försöka att före den 1 november 1944 få till stånd överenskommelser och uppköpskontrakt om en avverkning av omkring 21 miljoner kubikmeter, huvudsakligen kastved. Kungl. Maj:t godkände förevarande förslag att anskaffa ved på frivillighetens väg och uppdrog åt kommissionen att i god tid och senast den 15 oktober 1944 inkomma med utlåtande, i vad mån det för trygghet av bränsleförsörjningen vore erforderligt att vidtaga åtgärder för ytterligare vedavverkning.

I skrivelse den 17 oktober 1944 anmälde bränslekommissionen, att kommissionen beräknade, att avtal om avverkning av allenast omkring 15,5 miljoner kubikmeter skulle kunna träffas intill den 1 november samma år. Kommissionen ansåg sig emellertid ännu icke ha erhållit några säkra hållpunkter för bedömning av huruvida avverkningsprogrammet skulle kunna genomföras med oförändrade metoder för vedanskaffningen. Kommissionen föreslog därför, att vedanskaffningen tills vidare skulle ske efter oförändrade riktlinjer till den 1 januari 1945 och avse en till 24 miljoner kubikmeter förhöjd kvantitet samt att kommissionen före den 15 januari skulle inkomma med förnyat utlåtande. Genom beslut den 27 oktober 1944 lämnade Kungl. Maj:t bränslekommissionen det begärda bemyndigandet att före den 1 januari 1945 träffa avtal beträffande 24 miljoner kubikmeter, men anbefallde kommissionen att snarast möjligt och senast den 15 november 1944 inkomma med en plan för bränsleförsörjningen under tiden till och med den 30 juni 1946 ävensom förslag till åtgärder för anskaffande av de vedkvantiteter som erfordrades under sagda tid.

Med skrivelse den 14 november 1944 framlade bränslekommissionen en plan för bränsleförsörjningen under tiden 1 januari—30 juni 1945 ävensom

en preliminär plan för bränsleförsörjningen under tiden 1 juli 1945—30 juni 1946, avsedda att tillämpas under förutsättning av fortsatt avbrott i importen av fossila bränslen. Enligt dessa planer beräknades behovet under bränsleåret 1944/45 av ved för bränsleändamål och för kolning av såväl bilkol som industrikol till sammanlagt ca 44 miljoner kubikmeter. För att täcka detta behov räknade kommissionen med att ca 5,5 miljoner kubikmeter massaved skulle behöva tagas i anspråk. För bränsleåret 1945/46 upptog planen ett motsvarande vedbehov av ca 49,3 miljoner kubikmeter, varvid ändock den sammanlagda bränsleförbrukningen måst nedskäras med ca 3 procent. Av sistnämnda kvantitet beräknades ca 34 miljoner kubikmeter brännved och kolved kunna erhållas från 1944/45 års avverkning, ca 6 miljoner kubikmeter genom en forcerad avverkning av sådan ved under tredje kvartalet 1945 samt ca 2 miljoner kubikmeter genom utfallet av ribbved och s. k. bakar under 1945/46; återstoden måste tagas från massavedslagren. Som kommissionen tidigare räknat med en avverkning utanför programmet av ca 4 miljoner kubikmeter kolved för industriens träkolsbehov och 2 miljoner kubikmeter brännved av 1944/45 års avverkning antogs komma att användas redan under samma år, skulle alltså avverkningen av brännved behöva uppgå till 32 miljoner kubikmeter, vilket översteg det uppgjorda avverkningsprogrammet med 2 miljoner kubikmeter. Kommissionen ansåg det emellertid lämpligt att fortfarande inrikta sitt arbete på 30-miljonersprogrammet. Redan detta vore svårt att genomföra under nuvarande transportförhållanden och med bibehållande av kraven på god skogshushållning. Skulle transportläget, framför allt på grund av knappheten på gummiringar, fortfarande försämrats eller skulle vedbehovet öka, torde det bli nödvändigt att vidtaga djupt ingripande åtgärder och att införa helt andra metoder än hittills, vilket sannolikt skulle medföra ur såväl skogs- som arbetsmarknads- och transportsynpunkt mindre önskvärda följder. Dylika åtgärder borde tillgripas först då de tedde sig oundgängligen nödvändiga. Ett slutligt ståndpunktstagande borde därför uppskjutas till en senare tidpunkt efter årsskiftet 1944/45. Kommissionen hyste alltså den förhoppningen att de programenliga vedkvantiteterna skulle kunna erhållas genom avverkning på frivillighetens väg.

Sedan frågan, huruvida avverkningsålägganden borde utfärdas jämlikt lagen om avverkningssskyldighet, varit föremål för diskussion mellan folkhushållningsdepartementet och kommissionen, inkom bränslekommissionen den 28 november 1944 med en promemoria, vari kommissionen hemställde om bemyndigande att i viss utsträckning utfärda avverkningsålägganden för kastved.

Den 8 december 1944 beslöt Kungl. Maj:t att den s. k. uppköpslinjen skulle tillämpas tills vidare även i fortsättningen samt anbefallde kommissionen att söka före den 1 april 1945 träffa avtal om avverkning av tillhoppa 26 miljoner kubikmeter brännved. Tillika anbefalldes kommissionen att före den 1 februari 1945 återkomma med förnyat yttrande över läget.

1 skrivelse den 5 januari 1945 föreslog bränslekommissionen, att vissa premier skulle utbetalas till de auktoriserade brännvedsuppköparna i syfte att stimulera dessa till en intensifierad vedanskaffning. Sedermera anmälde kommissionen i skrivelse den 19 i samma månad, att avtal intill utgången av år 1944 kommit till stånd för ca 16,8 miljoner kubikmeter samt att avverkningarna av brännved, kolved och massaved under tiden 1 juli—31 december 1944 uppgått till allenast ca 8,4 miljoner kubikmeter mot ca 17,3 miljoner kubikmeter under motsvarande tid föregående avverkningsår. Med hänsyn härtill föreslog kommissionen att ålägganden om avverkningsskyldighet skulle utfärdas för såväl kastved som massaved, varjämte kommissionen föreslog vissa andra åtgärder för stimulerande av avverkningarna. I fråga om vedpriserna anförde kommissionen, att en allmän höjning av normalpriserna på kastved förtjänade att övervägas, därest prispolitiska skäl icke lade absoluta hinder i vägen, men något förslag om sådan prishöjning framlades icke. Genom beslut den 26 januari 1945 avslog Kungl. Maj:t framställningen om premier till uppköparna samt bemyndigade bränslekommissionen att åt kristidsstyrelserna meddela anvisningar om åläggande av avverkningsskyldighet för tiden intill den 1 juli 1945 för kastved och massaved. Tillika meddelade Kungl. Maj:t bestämmelser rörande den utsträckning i vilken sålunda avverkad ved skulle komma i åtnjutande av statsgaranti på sätt i kungörelsen den 30 juni 1943 (nr 502) med vissa bestämmelser till främjande av vedproduktionen omförmäles. (En närmare redogörelse för sagda kungörelses bestämmelser om statsgaranti finnes intagen å sidan 3 i propositionen nr 255 till 1944 års riksdag. Beträffande de genom Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut meddelade föreskrifterna torde få hänvisas till Kungl. Maj:ts brev till bränslekommissionen den 26 januari 1945, vilket i transumerade delar intagits i svensk författningssamling, nr 22/1945.) Vidare erhöll kommissionen bemyndigande att, med anlitande av för kommissionen tillgängliga uppköps- och förlagsmedel på av kommissionen föreslagna villkor låta genom de auktoriserade brännvedsuppköparna till normalpriser uppköpa kastved, som avverkats intill den 1 juli 1945 och som icke på annat sätt vunnit avsättning.

Med stöd av nyssnämnda bemyndigande har avverkningsskyldighet för kastved och massaved ålagts inom samtliga län med undantag av Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 20 april 1945 har anstånd med avverkningsskyldighetens fullgörande medgivits till den 1 oktober 1945.

Genom beslut den 2 februari 1945, som i vissa delar ändrats den 23 mars 1945, har Kungl. Maj:t medgivit utbetalande av vissa premier i syfte att ytterligare stimulera intresset för ökade vedavverkningar och för att påskynda framkörningarna av veden. Sålunda gäller, att premier må utgå med en krona för kubikmeter för kastved och 75 öre för kubikmeter för långved (med undantag av långved för tillverkning av industriträkol), som för avsalu avver-

kats under tiden 1 juli 1944—30 september 1945 och som före den 1 mars 1946 framkörts till normal leveransplats eller levererats till förbrukare. Såsom villkor gäller bland annat, att veden skall vara i vederbörlig ordning deklarerad såsom avverkad till avsalu under nyssnämnda tid samt att, om avverkningsskyldighet för kastved ålagts jämlikt Kungl. Maj:ts förutnämnda bemyndigande den 26 januari 1945, avverkningsskyldigheten skall vara i vederbörlig ordning fullgjord. Premie må dock utgå till skogsägare, ändock att han icke kunnat fullgöra avverkningsskyldigheten, om han senast den 31 augusti 1945 anmäler detta hos vederbörande kristidsnämnd och samtidigt förklarar sig villig att före den 1 januari 1946 avverka återstående kvantitet.

Kungl. Maj:t har även genom beslut den 23 februari och den 23 mars 1945 bemyndigat bränslekommissionen att till skogsägare, som med nuvarande normalpriser på ved beräknades icke kunna erhålla en mot ett skäligt rotvärde svarande nettoersättning för den avverkade veden utbetala tillägg till normalpriserna. Tilläggen avse att möjliggöra för skogsägaren att erhålla en nettoersättning av 50 öre för pannved och prima aspved, en krona för sekunda björk- och prima barrved samt två kronor för prima björkved. Tillägg beviljas efter särskild prövning och utbetalas sedan den tilläggsberättigade veden framkörts och inmäts av köpare eller eljest levererats till förbrukare.

Såväl framkörningspremierna som pristilläggen skola tills vidare utgå från kommissionens vedclearingkassa.

Vidare har ett särskilt premieringssystem för skogsarbete införts genom beslut av Kungl. Maj:t den 23 mars 1945 i avsikt att förmå yrkesvana skogsarbetare och enskilda skogsägare att under de närmaste månaderna i ökad utsträckning ägna sig åt huggning och framkörning av ved. Premien utgår i förhållande till den arbetsinkomst som uppnåtts vid huggning och framkörning av kastved, långved eller massaved under en tidsperiod, som för de norra delarna av landet numera bestämts till 23 april—30 juni 1945 och för landet i övrigt till 1 april—30 juni 1945. För huggning utgår premien med 40 procent å den arbetsinkomst under sagda tid som överstiger 150 kronor, dock att premien för jordbruksarbetare, anställd med fast lön, utgår med 20 procent av hela arbetsinkomsten. För framkörning av veden utgör premien 20 procent av hela arbetsinkomsten.

Förmånligare prisbestämmelser för vedtransporter med häst ha även meddelats, varjämte särskilda priser för grövre massaved införts. Dessutom ha vissa större bränsleförbrukare ävensom kristidsnämnder uppmanats att själva söka anskaffa ved utöver det uppgjorda avverkningsprogrammet.

I syfte att uppnå en ökad tillverkning av brännertorv har Kungl. Maj:t bemyndigat bränslekommissionen att, med anlitande av vedclearingkassan, till torvföretagare utbetala en premie av 5 kronor för ton för maskintorv, som utöver en för varje torvföretagare bestämd grundkvantitet under år 1945 tillverkas samt försäljes och levereras till torvhandlare eller förbrukare.

Vad massaveden beträffar utgick man, såsom förut omnämnts, vid avverkningsprogrammets uppgörande från att särskilda åtgärder icke vore erforderliga för att täcka behovet. Då importen av fossila bränslen upphörde under hösten samtidigt som vedavverkningarna icke motsvarade förväntningarna, blev det klart, att man måste räkna med att betydande mängder massaved kunde behöva tagas i anspråk för bränsleändamål. Vid meddelandet av inköpstillstånd för massaindustrien förbehöll sig därför kommissionen rätt att övertaga 25 procent av all inköpt och inmätt massaved. Inom det s. k. femte prisområdet (i huvudsak omfattande de 17 södra länen) träffades en överenskommelse med vederbörande företag, enligt vilken dessa förbundo sig att i viss utsträckning avverka eller uppköpa massaved, under det att kommissionen åtog sig att övertaga hälften av den avverkade eller uppköpta massaveden eller i vart fall hela den kvantitet som översteg 2 miljoner kubikmeter. Tillika har kommissionen erhållit bemyndigande att i produktionsfrämjande syfte inköpa ytterligare vissa kvantiteter massaved.

Avverkningen av massaved under innevarande avverkningsår beräknades av bränslekommissionen komma att uppgå till ca 16 miljoner kubikmeter. De sammanlagda avverkningarna under avverkningsåret ha sålunda av kommissionen beräknats till 30 miljoner kubikmeter kastved och långved för bränsle- och gengasändamål, 4 miljoner kubikmeter kolved för tillverkning av industriträkol och 16 miljoner kubikmeter massaved, eller tillhoppa 50 miljoner kubikmeter. Enligt preliminära uppgifter uppgingo avverkningarna den 1 april 1945 till sammanlagt ca 20,8 miljoner kubikmeter, varav ca 5,9 miljoner kubikmeter massaved. Som jämförelse kan nämnas, att motsvarande siffror den 1 april 1944 voro 33,8 miljoner resp. 9,6 miljoner. Intill den 1 april 1945 hade ca 70 % av den ved som den 1 juli 1944 kvarlåg i skogarna framkörts till bil- eller annan transportväg samt ca 58 procent av den ved som avverkats under tiden 1 juli 1944—31 mars 1945.

I fråga om regleringen av vedförbrukningen tillämpas i huvudsak samma regleringssystem som tidigare. Sålunda äro de olika delarna av landet med hänsyn till möjligheten att förse dem med vedbränsle hänförliga till någon av zonerna 1, 2 eller 3 eller till de s. k. handelsreglerade orterna. För dessa olika grupper gälla något olika regleringsföreskrifter. Längst gående i fråga om vedhandeln äro dessa för de handelsreglerade orterna, där handeln med ved är fullständigt reglerad, under det att i zon 1, som i huvudsak omfattar den rena landsbygden, direkthandeln mellan producent och förbrukare i stor utsträckning är fri. En närmare redogörelse för regleringsföreskrifterna finnes intagen i propositionen nr 192 till 1943 års riksdag (sid. 8 ff.). Det beslut på ved, som lagts genom kungörelsen den 3 oktober 1941 (nr 792) och som den 17 december 1943 (SFS 907/43) upphävts för Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, hävdades i vad det gäller massaved och props från och med den 1 juli 1944 (SFS 355/44). Med hänsyn till att svårigheter förelegat att på frivillighetens

väg framskaffa de avsevärda mängder massaved som erfordrats för bränsleändamål samt till att ännu större behov av massaved för sådant ändamål är att förutse i fortsättningen, har beslut å massaved och props ånyo införts genom kungörelse den 20 april 1945 (nr 138).

Jämlikt kungörelsen den 13 september 1940 (nr 819) gäller, att varmvatten från central varmvattenberedare får inom byggnad, som begagnas huvudsakligen för bostads-, butiks- eller kontorsändamål, tillhandahållas endast enligt bränslekommissionens bestämmande. Under innevarande bränsleår har generellt tillstånd att tillhandahålla varmvatten gällt från och med den 1 oktober 1944, framförallt i syfte att minska gasförbrukningen. På grund av svårigheter att tillföra ved till de större orterna, orsakade framförallt av att framforslingen av ved till järnvägsstationerna försvårats av ogynnsamma väderleksförhållanden, har varmvattenstillståndet åter indragits från och med den 1 mars i år.

De knappa tillgångarna på gaskol ha gjort det nödvändigt att söka åstadkomma en inskränkning i förbrukningen av gas. Till en början gjordes försök att åstadkomma denna inskränkning på frivillighetens väg. Då nedgången av gasförbrukningen på många håll icke motsvarade önskemålen och då återinförandet av varmvattenförbudet försvårade möjligheterna av en frivillig besparing, bemyndigade Kungl. Maj:t, sedan vissa förberedelsearbeten vidtagits, genom kungörelse den 6 april 1945 (nr 106), med stöd av lagen 12 december 1941 (nr 925) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas, bränslekommissionen att införa gasransonering inom samtliga städer med gasverk eller viss eller vissa av dem. Kommissionen har sedermera meddelat bestämmelser om sådan ransonering för flertalet gasverksstäder.

De för tillverkare och återförsäljare gällande normalpriserna på brännved ha i huvudsak varit oförändrade under bränsleåret. För massaved och props, där normalpriser förut gällt inom ett område som i huvudsak motsvarar de 17 södra länen, ha normalpriser införts även för landet i övrigt. De nya normalpriserna överensstämmer i stort sett med de priser, som jämlikt överenskommelser med uppköparna tidigare gällt inom dessa områden. Vidare ha för det s. k. prisområde 5 (omfattande i huvudsak de 17 södra länen) särskilda normalpriser införts för prima grov massaved, d. v. s. sulfitved över 8 tum och sulfatved över 6 tum i toppdiameter.

I enlighet med riksdagens medgivande föregående år (prop. nr 255 och skr. nr 381) har tidigare clearingförfaranden beträffande priserna på ved från och med den 1 juli 1944 utvidgats med ett prisutjämningsförfarande, som äsyftar att undvika att priserna på ved och torv, beräknade fritt banvagn eller fritt i fartyg på mottagningsorten, överstiga vissa högsta prisgränser, som för pannved utgör 15 kronor för kubikmeter och för prima maskintorv med 30 procent fuktighetshalt 49 kronor för ton, med prisgränser för övriga sortiment och kvaliteter i proportion härtill med undantag av massaved för vilken

en högre prisgräns fastställts. Prisutjämnningen avser saluförd kastved, långved och massaved för bränsleändamål, som transporteras med järnväg eller fartyg, samt saluförd järnvägstransporterad brännortv. Ved eller ortv, som levereras till statliga och enskilda järnvägar, omfattas i huvudsak icke av denna prisutjämnning. För genomförande av densamma ha enhetliga debiteringspriser å kastved och massaved fastställts för leveranser å avsändningsstation eller i kusthamn, varjämte överenskommelser träffats mellan bränslekommissionen och järnvägsstyrelsen respektive Svenska järnvägsföreningen om sådan begränsning av den fraktagift, som debiteras vedens mottagare, att debiteringspriserna med tillägg av fraktagifterna icke överskrida ovan nämnda högsta prisgränser. Den del av fraktkostnaderna som överstiger nämnda fraktagift betalas av bränslekommissionen direkt till vederbörande järnvägsföretag. För långved ha inga debiteringspriser fastställts, utan allenast viss begränsning av fraktkostnaderna skett genom nyssnämnda överenskommelser. För brännortv ha genom samma överenskommelse fraktagifterna på järnväg begränsats till högst 4 kronor för ton. I de fall, då kostnaderna för ved, som levereras med fartyg, eller för brännortv å mottagningsorten överskrida de högsta prisgränserna, erhålla mottagarna ersättning för de överskjutande kostnaderna direkt från kommissionen. Clearingen av kostnaderna för ved, som levereras till debiteringspriser å avsändningsstation eller kusthamn, sker genom de auktoriserade brännvedsuppköparna eller i vissa fall genom kristidsstyrelserna. Kostnaderna för det sålunda genomförda prisutjämningsförfarandet bestridas i första hand från kommissionens vedclearingkassa, men avses att i sista hand täckas från kolclearingkassan.

Förutom det nu omnämnda clearingförfarandet tillämpas fortfarande de tidigare clearingförfarandena för ved, som levereras till tätorter i zon 3 eller till handelsreglerade orter. För de sistnämnda (Stockholm och Göteborg med vissa förorter, Norrköping, Malmö, Lund, Landskrona, Hälsingborg, Eslöv) fastställer bränslekommissionen sålunda basispriser för veden, gällande fritt banvagn eller fritt å sjökaj i ankomstorten. I den mån inköpspriserna avvika från dessa basispriser sker en clearing mellan bränslekommissionen och kristidsnämnderna. För tätorter i den s. k. zon 3 (för vilka viss handelsreglering genomförts, dock ej i så hög grad som i de handelsreglerade orterna) fastställer bränslekommissionen återförsäljningspriser, avseende ved till hushåll eller småindustrier, fritt hemkörd till konsument eller till vedhandlares upplag. Clearingen sker genom de auktoriserade uppköparna eller, i vissa fall, genom kristidsstyrelserna. Dessa basispriser och återförsäljningspriser äro avsedda att för varje ort motsvara de genomsnittliga självkostnaderna för den i clearingförfarandet för orten ingående veden, dock att förutnämnda högsta prisgränser ej få överskridas. Vidare ha särskilda clearingpriser fastställts för ved, som för sjöfartens bunkringsbehov levereras fritt å sjökaj i kusthamnarna. Ej heller dessa clearingpriser äro av-

sedda att medföra förlust eller vinst för vedclearingkassan. Från denna bestridas, såsom tidigare omnämnts, även kostnader för utkörning av ved från av kristidsnämnd upplagt centrallager inom tätort i zon 3 till förbrukare, kostnader för tillhandahållande i viss utsträckning av långved och massaved till hushållsförbrukare inom tätorter i zon 3 och handelsreglerade orter till priser understigande nyssnämnda högsta prisgränser, kostnader för utbetalande av premier för framkörning av ved och för utökad torvtillverkning samt av pristillägg för möjliggörande av skälig nettoersättning på vedavverkning.

Förutom clearingförfarandena för ved och torv tillämpas även vissa clearingförfaranden för kol och koks.

Genom kungörelse den 28 juni 1940 (nr 650) inrättades en särskild clearingkassa för reglering av importpriserna på stenkol, koks och kolbriketter. Bränslekommissionen fastställer avräkningspriser cif svensk hamn, innefattande även den fastställda grosshandelsmarginalen. I den mån den verkliga cifikostnaden överstiger avräkningspriset erhåller importören skillnaden från kolclearingkassan; understiger cifikostnaden avräkningspriset inbetalas skillnaden till kassan. I avräkningspriset inräknas även en avgift till en av kommissionen inrättad särskild krigsriskkassa, vilken svarar för vissa transportrisker, som icke täckas av den vanliga krigsriskförsäkringen.

Från kolclearingkassan skola även, jämlikt beslut av föregående års riksdag, bestridas kostnaderna för nyssnämnda begränsning av priserna på ved och torv till vissa högsta prisgränser. Kolclearingkassans och krigsriskkassans sammanlagda behållning beräknas komma att den 1 juli 1945 uppgå till ca 104 miljoner kronor.

Sedan statens kolnämnd i enlighet med de i Kungl. Maj:ts proposition nr 15 till 1939 års urtima riksdag uppdragna riktlinjerna organiserat en s. k. pool för kolimporten, omfattande samtliga importörer utom de företag som införde kol endast för egen förbrukning, träffade nämnden å statens vägnar med denna pool, Svenska kolimportörers förening 1939 u. p. a., ett den 20 september 1939 dagtecknat avtal, som därefter godkändes av 1939 års urtima riksdag enligt dess skrivelse nr 4. I avtalet förband sig föreningen att för egen och medlemmarnas del ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter som av staten kunde fastställas i avseende på försäljningen av stenkol, koks och kolbriketter. Staten å sin sida åtog sig att ersätta varje föreningsmedlem den förlust som kunde tillskyndas denne vid försäljning på de av staten föreskrivna villkoren, varemot föreningsmedlem skulle till staten avstå den vinst, utöver fastställd handelsvinst, som han kunde komma att göra vid försäljning efter den 17 september 1939, antingen denna vinst uppstått på äldre lager eller vid försäljning av vara, importerad efter nämnda dag. Sedan det visat sig att oklarhet i vissa hänseenden rådde rörande avtalets rätta innebörd, träffades en överenskommelse den 24 augusti 1943 mellan bränslekommissionen och föreningen rörande tolkningen av avtalet. Överenskommelsen har godkänts av Kungl. Maj:t den 17 september 1943.

För reglering av de ekonomiska förhållandena mellan staten och föreningen inrättades en särskild s. k. subventionskassa. Därest det för lagerhandeln fastställda utförsäljningspriset för av föreningsmedlem försåld kol eller koks över- eller understiger de faktiska, på nyssnämnda avräkningspris grundade inköpskostnaderna med tillägg av fastställd marginal sker inbetalning till, respektive utbetalning från kassan av skillnaden. Från kassan utgår även vissa ersättningar för av lagerhandlare verkställd reservlagring av kol och koks.

De för lagerhandeln fastställda utförsäljningspriserna lågo till en början avsevärt lägre än de faktiska kostnaderna och inneburo en subvention för de kol- och koksförbrukare som icke själva importerade varan. Genom senare inträdda prishöjningar minskades spännvidden mellan inköps- och försäljningspriserna, och från och med början av april 1940 kommo de senare att ligga över de förra, varigenom en återströmning av medel skedde till kassan. Därefter vidtagna prisjusteringar åsyftade att bringa marknadsnivån i överensstämmelse med det verkliga kostnadsläget. Det för närvarande gällande kokspriset vid försäljning per hektoliter är emellertid sedan en tid tillbaka lägre än de verkliga kostnaderna, bland annat på grund av att den på senare tid importerade koksen visat sig vara tyngre än tidigare, vilket medfört ett mindre hektoliterutfall per ton än vad man vid fastställandet av nuvarande hektoliterpriser utgått ifrån. Dessutom uppkomma avsevärda extra kostnader i de fall då kol och koks måste tillföras lagerhandeln från statens reservförråd. Av allmänna prispolitiska skäl har det emellertid hittills icke ansetts lämpligt höja lagerhandelns utförsäljningspriser.

För täckande av utgifter för kolsubventionen har riksdagen vid olika tillfällen under anslagstiteln Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder anvisat sammanlagt 20 500 000 kronor. Härav ha ca 7 700 000 kronor återförts till anslaget. Enligt uppgifter från bränslekommissionen räknar man med att utgifterna under innevarande budgetår komma att överstiga kassans tillgångar med i runt tal 500 000 kronor. Härtill komma reservlagringsersättningar, som förfalla till betalning efter utgången av budgetåret och som, såvitt nu kan bedömas, antagas uppgå till i runt tal 3 500 000 kronor.

I skrivelse den 13 april 1945 har *bränslekommissionen* i fråga om möjligheterna att tillgodose bränslebehovet under bränsleåret 1945/46 anfört bland annat följande.

Det hittills föreliggande avverkningsresultatet innebär fortfarande en avsevärd eftersläpning i förhållande till det uppställda avverkningsprogrammet för innevarande avverkningsår, 50 milj. m³ t. (30 milj. m³ t. brännved, 4 milj. m³ t. ved för framställning av industriträkol samt 16 milj. m³ t. massaved). Redan nu torde därför kunna fastslås, att, därest icke mycket vittgående extra ordinära åtgärder vidtagas det uppställda avverkningsprogrammet icke kommer att kunna genomföras. Kommissionen beräknar dock att en del av efter-

släpningen kan tagas igen, sedan vissa i det följande angivna, stimulerande åtgärder vidtagits, men huru stor del är givetvis svårt att nu beräkna. Kommissionen har dock sökt verkställa en prognos över det troliga avverkningsresultatet vid avverkningsårets slut, den 30 juni 1945, och enligt denna prognos skulle den sammanlagda avverkningen under innevarande avverkningsår komma att uppgå till ca 22 milj. m³ t. bränn- och kolved samt ca 11 milj. m³ t. massaved.

Genom forcerad höstavverkning 1945 och genom i anspråktagande av vissa kvantiteter massaved för bränsleändamål beräknas de sammanlagt tillgängliga vedkvantiteterna för nästa bränsleårs behov uppgå till ca 35 milj. m³ t. enligt nedan.

1. Avverkning av kastved och långved under avverkningsåret 1944/45	22 milj. m ³ t.
2. Utfall av ribb- och bakved 1945/46	2 » »
3. Forcerad höstavverkning 1945	6 » »
4. Massaved och/eller genom andra åtgärder anskaffad ved	7 » »
5. Avgår under 1944/45 förbrukad del av höstavverkningen 1944	—2 » »
<hr/>	
Summa	35 milj. m ³ t.

I skrivelse den 14 november 1944 framhöll kommissionen bland annat, att, därest ingen kolimport återupptagits under våren 1945 och situationen fortfarande vore sådan, att någon import icke heller kunde förväntas inom tiden närmast därefter, en övergång till en s. k. nödplan torde bli nödvändig. Enligt sistnämnda plan skulle vedbehovet för bränsleåret 1945/46 komma att uppgå till ca 49 milj. exklusive behovet för varmvatten. Därest icke större vedkvantiteter än ovan angivna kunna anskaffas, måste — då kommissionen ännu icke vågar räkna med någon nämnvärd import av fossila bränslen under nästkommande bränsleår — följderna bli att icke alla i nödplanen upptagna behov kunna täckas. Det blir därför under dessa förutsättningar nödvändigt att mycket kraftigt inskränka alla reglerbara bränslebehov. Genom borttagandet av varmvattnet och en behovsinskränkning i övrigt till i medeltal 75 procent och ökad brytning av svenska kol beräknas vedbehovet kunna nedbringas med 14 milj. m³ t. till den enligt ovan beräknade disponibla vedkvantiteten, 35 milj. m³ t. Om man räknar med att den milda vintern i år möjliggjort en besparing av bränsle för hushållsförbrukarna av 10 procent, skulle en nedskärning av tilldelningen till 75 procent innebära, att rumstemperaturen måste nedsättas med två å tre grader och sålunda medföra avsevärda olägenheter beträffande bostadsuppvärmningen. En motsvarande nedskärning av industriens bränsletilldelning måste — även om nedskärningen differentieras med hänsyn till vederbörande industris betydelse — komma att medföra en produktionsminskning, som blir mycket allvarlig för landets försörjning och för dess exportmöjligheter. Sjöfartens och de icke elektrifierade järnvägarnas transportkapacitet kommer även att gå ned i proportion till den minskade bränsletilldelningen och medföra rubbningar i transporterna. Kalkylen bygger dock på mycket osäkra förutsättningar, bland annat beträffande möjligheten att effektivt genomföra en behovsinskränkning för vissa förbrukarekategorier samt frigöra motsvarande vedkvantiteter för den allmänna försörjningen.

Då det angivna vedbehovet, 35 milj. m³ t., således är att betrakta som ett absolut minimibehov, som icke får underskridas, måste, för att icke hela vår försörjning skall äventyras, under alla omständigheter minst de kvantiteter avverkas, som ovan angivits för täckandet av detta behov. Fördenskull har vidtagits en serie stimulerande åtgärder. Sålunda ha skogsägarna inom de 17 södra länen medgivits att fullgöra produktionsplikten i eget val i form av brännved eller massaved. Genom att sekunda aspved och utskottsved samt långved numera få uppköpas av de auktoriserade brännvedsuppköparna även inom auktorisationens ram böra de tidigare förmenade svårigheterna för skogsägarna att vinna avsättning för sådan ved helt ha undanröjts. Genom premiering av framkörning av kastved och viss långved samt genom bemyndigande för kristidsstyrelserna inom de 7 norra länen att lämna skogsägare viss rotvärdesgaranti har kommissionen sökt tillförsäkra skogsägarna ett större ekonomiskt vederlag för avverkningarna. Förmånligare prisbestämmelser för vedtransporter med häst ha även meddelats. Bland ytterligare stimulerande åtgärder kunna nämnas utsträckande av rotvärdesgarantin att gälla hela landet, förenklade och förmånligare bestämmelser för premiering av framkörning av ved, viss justering av normalpriserna å props och inom de 17 södra länen även å massaved samt premiering av vana skogsarbetare för huggning och framkörning av ved. Vidare har kommissionen föreslagit utbetalande av skogsodlingsbidrag vid kalavverkning av otillfredsställande bestånd samt att krigskonjunkturskatt för inkomst år 1945 av brännved, massaved, props och träkol icke skall utgå. Vissa industrier och trafikföretag ha dessutom uppmånats att genom förvärv av avverkningsrätter själva bidraga till sin vedförsörjning.

Resultatet av ovan angivna åtgärder torde dock enligt kommissionens mening sannolikt bliva att avverkningarna av kastved och långved per den 1 oktober 1945, till vilken tidpunkt kommissionen hemställer, att avverkningsäläggandena för innevarande avverkningsår måtte utsträckas, icke komma att uppgå till större kvantitet än vad som beräknats i den tidigare angivna prognosen eller sammanlagt 28 milj. m³ t. bränn- och kolved. Kommissionen räknar därjämte med att under sommaren och hösten vissa kvantiteter massaved komma att avverkas. Emellertid är icke helt uteslutet att de verkliga avverkningarna hittills komma att visa sig vara större än vad som framgår av skogsägarnas avverkningsdeklarationer. Det kan därför tänkas, att det slutgiltiga avverkningsresultatet blir bättre än vad man nu vågar räkna med. Möjligheterna att i viss utsträckning använda rå ved kvarstå dessutom.

Då någon säkerhet i nu berörda avseenden emellertid icke föreligger, har kommissionen i detta sammanhang övervägt huruvida, utöver vad ovan angivits, extra ordinära åtgärder av sådan djupt ingripande art, som antytts i kommissionens skrivelse den 14 november 1944, böra företagas nu eller senare för att söka höja den beräknade avverkningskvantiteten till en sådan storlek, att de i nödplanen upptagna behoven, exklusive varmvatttnet, kunna täckas antingen helt eller i vart fall till högre procentsats än man nu kan räkna med. Sådana åtgärder kunna icke genomföras utan omfattande tvångsingripanden och betydande kostnad. Arbetskraft torde icke kunna erhållas i tillräcklig omfattning utan att den tages från andra näringsgrenar och utan att produktionen inom dessa i viss mån går ned. I och för sig bliva emellertid dessa olägenheter väsent-

ligt mycket mindre omfattande än olägenheter, som skulle uppstå, därest industrien på grund av bränslebrist under kommande bränsleår skulle behöva minska sin produktion eller tidvis helt lägga ned arbetet. Den förlust för folkförsörjningen, som skulle uppstå genom en produktionsminskning av 25 procent inom industrien skulle mångfaldigt överstiga kostnaden för att framskaffa den felande vedkvantiteten. Det måste emellertid även beaktas, att viss risk kan föreligga att sådan med ingripande tvångsåtgärder och till hög kostnad framskaffad ved till viss del framdeles kan visa sig icke bliva behövlig för försörjningen på grund av möjligheterna att åter få in kol. Ett på extra ordinära åtgärder grundat avverkningsprogram synes enligt kommissionens mening icke böra inriktas på hela den vedkvantitet, som nu förutses komma att fattas för en försörjning enligt nödplanen, utan endast på viss del av den felande kvantiteten. Kommissionen är icke beredd att nu framlägga och taga ställning till frågan. Ett dylikt program är emellertid under utarbetande inom kommissionen och en promemoria kommer att inom den närmaste tiden överlämnas till folkhushållningsdepartementet. Efter ytterligare utredning och genomarbetning kommer det extra ordinära avverkningsprogrammet att snarast möjligt för prövning framläggas för Kungl. Maj:t.

I fråga om den erforderliga vedavverkningen 1945/46 har kommissionen anfört:

Som framgår av det föregående föreligga svårigheter att slutgiltigt fastställa vedbehovet för nästkommande bränsleår. Det är då givetvis ännu svårare att nu beräkna storleken av de erforderliga vedavverkningarna under avverkningsåret 1945/46, d. v. s. huvudsakligen vedbehovet under bränsleåret 1946/47, speciellt som en avveckling av krisåtgärderna kan bliva aktuell under denna tid. Även om det nu kan förutses, att kolimporten åter kan upptagas under bränsleåret 1945/46 är dock storleken av denna import alltför mycket oviss. Detta förhållande i förening med de obetydliga lager av fossila bränslen, som den 1 juli 1946 kunna beräknas finnas i landet, har föranlett kommissionen att tillsvidare räkna med ett lika stort avverkningsprogram för avverkningsåret 1945/46 som för innevarande avverkningsår eller 34 milj. m³ t. bränn- och kolved samt 16 milj. m³ t. massaved.

Med hänsyn till det otillfredsställande resultat, som erhöles under den tid frivilliglinjen tillämpades, anser kommissionen att avverkningsålägganden böra utfärdas även för avverkningsåret 1945/46 och då jämväl för de tre nordligaste länen, d. v. s. för landet i sin helhet.

Förberedande åtgärder i nu antydd riktning ha redan vidtagits i det att samtliga kristidsstyrelser genom kommissionens cirkulärskrivelse nr 296 anmodats att före den 1 maj 1945 upprätta avverkningslängder för avverkningsåret 1945/46 på basis av ett 50 miljonersprogram. De nya avverkningsåläggandena beräknas därför kunna utfärdas i början av juni månad. Skogsägarna ha också genom uppgift härom i avverkningsbeskeden å kastved för innevarande avverkningsår förberetts på att avverkningsålägganden komma att meddelas även för avverkningsåret 1945/46.

Oaktat avverkningstiden i årets avverkningsålägganden av kommissionen föreslagits att utsträckas till den 1 oktober 1945, anser kommissionen, att nästkommande avverkningsår bör räknas från den 1 juli 1945. Härigenom skulle de skogsägare, som den 1 juli 1945 fullgjort sina ålägganden för inne-

varande avverkningsår, kunna påbörja avverkningar på det nya åläggandet redan i sommar. Bestämmelserna om framkörningspremie innebära att skogsägare för den vedkvantitet han avverkar före den 1 oktober 1945 och framkör till normal leveransplats före den 1 mars 1946 enligt produktionsplikt för avverkningsåret 1945/1946, skall vara berättigad till premie enligt samma grunder som gälla beträffande ved avverkad enligt avverkningsåläggande för innevarande avverkningsår.

Då vedbehovet under bränsleåret 1946/1947 är ytterst vanskligt att bedöma, anser kommissionen det lämpligt att meddela avverkningsåläggandena i etapper. I fråga om de tider och kvantiteter, som dessa etapper böra omfatta, avser kommissionen att härom senare ingiva skrivelse.

Beträffande de 17 södra länen böra avverkningsåläggandena upptaga en sammanlagd kvantitet kastved och massaved med rätt för skogsägaren att fullgöra åläggandet efter eget val i form av kastved eller massaved.

Med hänsyn till att massaveden inom de 7 norra länen i stor utsträckning avses att flottas och därvid kan komma till användning först vid en långt framskriden tidpunkt, böra avverkningsåläggandena beträffande dessa län tillsvidare endast omfatta kastved. Med undantag för Norrbottens och Västerbottens län böra dock de i avverkningslängderna upptagna kastvedkvantiteterna, där så kan ske, utökas med förslagsvis 10 procent, varvid skogsägarna skulle medgivas rätt att i åläggandet inräkna sådan randbarkad massaved, som kan levereras vid bilväg eller framköras till järnväg.

I fråga om storleken av de anslag för budgetåret 1945/46 som kunde behöva anvisas för vedförsörjningens trygghet har kommissionen i skrivelse den 6 december 1944 beräknat det sammanlagda medelsbehovet till *Reglering av vedproduktionen* till 211 miljoner kronor, eller avrundat 215 miljoner kronor, samt med anledning därav hemställt, att ett ytterligare anslagsbelopp av 70 miljoner kronor måtte äskas för nästa budgetår. Kommissionen har därvid räknat med ett medelsbehov av 110 miljoner kronor för utlämnande av förlagskapital till de auktoriserade brännvedsuppköparna, eller samma belopp som för innevarande budgetår. Härtill komme behovet av medel för kommissionens egna inköp av brännved och massaved samt vissa inköp av props. Inköpen av massaved kunde förväntas komma att öka avsevärt vilket komme att medföra ett ökat medelsbehov. Till ledning för bedömandet av anslagsbehovet hade kommissionen uppgjort följande tablå, utvisande den faktiska anslagsbelastningen, under tiden 1 juli—1 november 1944 och den beräknade belastningen för tiden därefter fram till den 1 augusti 1945, då medelsbehovet kunde förväntas vara som störst. Beloppen angiva belastningen i miljoner kronor.

D a t u m	V e d i n k ö p				Förlags- kapital	Total summa
	Bränn- ved	Massaved och props		Summa vedinköp		
		1943/44 års fångst	1944/45 års fångst			
1/7 44.....	3	8	—	11	92	103
1/8 44.....	3	26	—	29	97	126
1/9 44.....	3	27	—	30	97	127
1/10 44.....	3	23	—	26	92	118
1/11 44.....	3	21	—	24	81	105
1/1 45.....	4	21	5	30	70	100
1/4 45.....	6	14	20	40	90	130
1/7 45.....	4	7	60	71	105	176
1/8 45.....	4	7	90	101	110	211

I sin förutnämnda skrivelse den 13 april 1945 har kommissionen förklarat att någon anledning till ändring i sagda anslagsberäkning icke föreligger.

Vad beträffar anslaget till *Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m.* har kommissionen i sistnämnda skrivelse anfört följande.

I fråga om belastningen på årets anslag komma de direkta omkostnaderna för vedinköp att uppgå till något högre belopp än tidigare. Kommissionen har nämligen i vissa fall, såsom var att förutse, ansett nödvändigt att omhändertaga långved för kapning, vilket medfört kostnader, som icke kunna täckas genom att uttaga motsvarande högre pris på veden. Såvitt nu kan bedömas torde sådana omkostnader för vedinköp dock icke komma att överstiga 200 000 kronor.

Till omkostnader i samband med vedinköp komma under innevarande år vissa ofrånkomliga kostnader, beroende på de ogynnsamma förhållanden, under vilka ved måste göras tillgänglig för konsumtion under den nu tilländalupna vintern. Av kända klimatiska orsaker ha sålunda uppkommit extra ordinära svårigheter för framkörning och vidaretransport av torr ved i nöjaktig omfattning. Inom de sju norra länen förorsakade de på många håll onormalt stora snömängderna på ofrusen mark sådana opåräknade merkostnader för producenterna vid framkörning av veden till normal leveransplats, som skäligen ansetts böra i viss mån kompenseras. Med hänsyn till att den befintliga torra veden i största omfattning måste göras tillgänglig för innevarande bränsleårs konsumtion beslöt kommissionen i februari månad 1945 i samråd med priskontrollnämnden att för dessa län och inom områden, som kristidsstyrelserna fastställde, medgiva ett särskilt tillägg till normalpriset för torr kastved, avverkad före den 1 juli 1944, som under tiden 1 januari till 15 april 1945 framkörts till normal leveransplats (eventuellt levererats fritt banvagn) och under samma tid där inmätts i huvudsak för förbrukning i tätort, zon 3, eller för leverans till underskottsområden. De pristillägg för kastved, som i enlighet härmed levererats per järnväg eller till tätort, zon 3, komma att automatiskt påföras vedclearingen såsom omkostnader i avräkning mot fastställda clearingpriser. I de fall däremot då kristidsstyrelserna nödgats att för angelägen annan inomlänsförbrukning taga i anspråk torr kastved, som levereras med pristillägg under nämnda tid, har pristillägget icke debiterats förbrukarna utan särskilts i brännved-uppköparnas och kristidsstyrelsernas redovisningar för senare reglering

genom kommissionens försorg. Pristilläggen anses i sådana fall ha karaktär av rena omkostnader för ved, som genom de berörda kristidsstyrelsernas dispositioner tillhandahållits under rådande speciella förhållanden, och omkostnaderna i fråga böra enligt kommissionens mening belasta här ifrågavarande anslag. Storleken av dessa kostnader kan för närvarande icke närmare angivas, men sammanlagda beloppet torde icke komma att överstiga 100 000 kronor.

De svåra snöförhållandena nödvändiggjorde emellertid dessutom åtgärder för att den torra veden i tid skulle kunna transporteras från bilvägar till konsumtionsorterna. Bränslekommissionen bemyndigade därför kristidsstyrelserna att bidraga till kostnaderna för upplogning av sådana enskilda vägar, från vilka ved eljest ej kunnat framforslas under innevarande vinter. Snöplogningen i fråga, som i regel ej beräknades draga större kostnad än 50 öre per m³ t. lösgjord ved, verkställdes i första hand medelst tillgängliga resurser inom respektive kristidsstyrelseområde och i de fall dessa ej voro tillräckliga genom militär myndighets försorg. Kommissionen medgav även att i stället för plogning hästransport av ved fick äga rum från normal leveransplats till plogad bilväg enligt högst de kostnader, som äro fastställda i gällande hästransporttaxa.

Genom snöplogningen har cirka 400 000 m³ t. torr brännved kunnat framforslas för omedelbar konsumtion. Dessutom har snöröjningen möjliggjort samtidig framforsling av bland annat långved och rå ved. De uppkomna kostnaderna, som beräknas uppgå till ett belopp av omkring 175 000 kronor, anser kommissionen vara av sådan natur, att de i sista hand böra bestridas från här ifrågavarande anslag.

Anslaget avser vidare att möjliggöra utleveranser av ved från centrallager i tätort, zon 3, utan särskilda merkostnader för de mindre förbrukarna. I enlighet härmed ha utkörningskostnaderna för ved från centrallager bestritts av kristidsstyrelserna enligt tidigare prövade grunder. Uppskattningsvis kunna kostnaderna härför nu angivas till 250 000 kronor.

Slutligen är anslaget avsett att täcka sådana prisleförluster på långved och på massaved, som måst tagas i anspråk som bränsle, vilka förluster icke jämlikt 1944 års riksdagsbeslut skola ersättas från kommissionens kolclearingkassa. För anslagets användning och medlens avgränsning från vedclearingen torde enligt nämnda beslut böra gälla, att prisleförluster på långved böra täckas av anslaget i de fall, då kommissionens självkostnader icke kunnat täckas samt att även prisleförluster på massaved för bränsleändamål få täckas i de fall, då massaved tillföres handelsreglerade orter eller eljest tillhandahållits för tätorter, zon 3, till särskilda priser, som understiga kommissionens självkostnader för massaveden. Nu nämnda prisleförluster hava under innevarande bränsleår blivit större än tidigare, beroende på att massaved i ökad omfattning måste tagas i anspråk, särskilt för den inskränkning i tilldelningen av fossilt bränsle, som måst ske fr. o. m. den 1 januari 1945. Kommissionen beräknar sålunda, att prisleförlusterna i fråga komma att uppgå för innevarande budgetår till ett belopp av 2 milj. kronor.

Erfarenheterna från nu löpande budgetår synas giva vid handen, att anslagsbehovet för här ifrågavarande ändamål är i stigande. De direkta omkostnaderna för vedinköp torde emellertid, även om vissa opåräknade utgifter liksom i år skulle tillkomma, icke böra för nästa bränsleår upptagas till högre belopp än som tidigare angivits eller 500 000 kronor. För utkörning av ved från centrallager i tätorter, zon 3, anses kostnaderna visserligen

komma att något överstiga årets belopp, men kommissionen beräknar, att för detta ändamål icke borde behöva uppkomma större kostnader än sammanlagt 500 000 kronor. I övrigt synes anslaget böra täcka de prisförluster på långved och massaved, som under nästa bränsleår torde bli ofrånkomliga, särskilt på grund av att massaved i stor omfattning förutsättes behöva anlitas som bränsle dels för industrier, statliga och kommunala anläggningar m. fl. och dels för hushållsförbrukare, i regel efter kapning och klyvning i handelsreglerade orter samt i vissa fall i särskilt svår försörjda tätorter, zon 3. För såväl långved som massaved torde i prishänseende böra gälla, att nyssnämnda större förbrukare få betala kommissionens självkostnadspriser — i fråga om massaved utjämnade genom debiteringspriser fritt banvagn avsändningsstationer — men att clearing i fråga om långved och massaved till dessa förbrukare såsom hittills sker i fråga om begränsning av fraktkostnaderna för veden till mottagningsorten. I den mån dessa kostnader överstiga fastställda högsta fraktgränser böra överskjutande belopp sålunda påföras vedclearingen för att ersättas från kolclearingkassan.

I de fall då långved och massaved i bristsituationer eller med hänsyn till kravet på en rationell transport- och distributionsordning måste tillhandahållas hushållsförbrukare uppkomma i regel prisförluster, som kunna bli ganska avsevärda, om konsumentpriserna för sådan ved, vilket här förutsättes, skola bibehållas vid nuvarande nivå. Det är visserligen svårt att på förhand beräkna storleken av de vedkvantiteter, som komma att medföra prisförluster vid leveranser till hushållsförbrukare, men kommissionen anser sig ha stöd för antagande, att ungefär 1 milj. kbm, huvudsakligen massaved, måste tagas i anspråk som hushållsbränsle och att detta kommer att medföra samlade prisförluster på omkring 4 milj. kronor.

Under sålunda angivna förutsättningar har bränslekommissionen funnit anslaget till omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved m. m. böra för budgetåret 1945/46 upptagas till 0,5 miljoner + 0,5 miljoner + 4 miljoner = 5 miljoner kronor.

I fråga om övriga utgifter från vedclearingkassan har kommissionen anfört, att kostnaderna för den under föregående år genomförda prisutjämnningen med tillämpning av högsta prisgränser på ved och torv beräknas komma att vid den löpande budgetens slut icke överstiga 10 miljoner kronor samt att utgifterna för detta ändamål under nästkommande budgetår torde komma att uppgå till samma belopp.

Kostnaderna för de förut omnämnda särskilda premierna för framkörning av ved ha av kommissionen beräknats till 20 à 25 miljoner kronor. Kostnaderna för pristillägg i syfte att möjliggöra skälig nettoersättning å avverkad ved beräknas för nästa budgetår till en miljon kronor.

I samband härmed har kommissionen berört frågan om dispositionen av överskott, som uppkommit på kommissionens vedinköpsverksamhet. Genom beslut den 28 juli 1944 har Kungl. Maj:t medgivit, att under budgetåret 1943/44 uppkommet överskott finge av kommissionen användas för fortsatt inköp av ved. Kommissionen har nu anfört, att sagda överskott, som per den 1 juli 1944 uppgick till sammanlagt omkring 1,8 miljoner kronor, till allt övervägande del uppkommit vid kommissionens leveranser av ved sjö-

ledes. Under innevarande budgetår hade i stället på motsvarande leveranser uppkommit förluster på drygt 1 miljon kronor på grund av den utvidgade clearing av bland annat leveranser av ved per fartyg, som beslutats av 1944 års riksdag. Under sådana förhållanden ansåge kommissionen särskilda skäl tala för att tidigare överskott finge tagas i anspråk för täckande av sådana förluster. Med hänsyn till att liknande förluster även i fortsättningen måste påräknas, skulle kommissionen finna det följdriktigt och mest ändamålsenligt, att överskotten i fråga finge överföras till vedclearingkassan.

Såsom förut omnämnts har Kungl. Maj:t på förslag av skogsstyrelsen i proposition nr 248 föreslagit riksdagen, att dels godkänna vissa ändrade grunder för utlämnande av bidrag till bestridande av kostnader för kulturåtgärder efter avverkning i skogsbestånd av otillfredsställande typ, dels medgiva att de för ändamålet erforderliga medlen måtte få disponeras av nionde huvudtitelns förslagsanslag till Skogsvård m. m.: Ersättning åt skogsvårdsstyrelser för visst biträde vid virkesavverkning m. m. De föreslagna nya grunderna innebära, att bidrag skall kunna utgå även om vederbörande skogsägare enligt lag är skyldig att sörja för betryggande av återväxten men där utkrävandet härav skulle vara oskäligt och för markägaren synnerligen betungande.

I nyssnämnda proposition omnämndes även, att *bränslekommissionen* i skrivelse den 13 mars 1945 föreslagit vissa andra statsbidrag vid kalavverkning. I skrivelsen har kommissionen anfört i huvudsak följande:

Även om genom skogsstyrelsens nyssnämnda förslag avsevärt utökade vedkvantiteter torde kunna utvinnas, synes av detta anslag bidrag icke lämpligen böra utgå till skogsodling efter kalavverkning av mera virkesrika bestånd, där kalavverkning utlöser reproduktionsplikt. Relativt virkesrika, men av olika anledningar otillfredsställande bestånd finnas i vårt land i stor utsträckning. Sålunda har granen ofta utträngt tallen på sådana marker, där granen saknar utvecklingsmöjligheter. Stundom har, innan frågan om skogsträdens proveniens blivit närmare utredd, genom kultur uppdragits bestånd av olämplig härstamning. Framför allt har inom stora områden, särskilt i närheten av äldre kulturbygder, en degeneration av skogsträden kunnat förmärkas som följd av huggningarnas bedrivande i äldre tider. Härvid ha med all sannolikhet i första hand de kvalitativt bästa träden avverkats, varigenom de sämsta träden kommit att ge upphov till de nya bestånden. Kalavverkningen av dylika bestånd för uppdragande genom skogsodling av tillfredsställande bestånd är ett led i rationell skogsvård. Då ifrågavarande bestånd vid kalavverkning kunna lämna avsevärda kvantiteter ved, synes det bränslekommissionen särskilt angeläget att stimulera skogsägarna till avverkning av ur konsumtionssynpunkt välbelägna dylika. Bränslekommissionen har därför i samråd med skogsstyrelsen funnit lämpligast att till främjande av sådan avverkning ett särskilt skogsodlingsbidrag utgår enligt följande grunder.

Bidraget förutsättes utgå av medel, som stå till bränslekommissionens för-

fogande. Genom tillskapandet av desamma avses att stimulera skogsägarna till frivilliga kalavverkningar av otillfredsställande skogsbestånd i fall, då statsbidrag från förefintligt anslag enligt gällande bestämmelser icke kan utgå eller där sådant bidrag utgör otillräcklig stimulans för skogsägarna att företaga kalavverkningar. De marker, för vilka det nya bidraget till skogsodlingskostnaderna skulle utgå, skulle främst vara sådana, där det beräknade vedutfallet är större än vad som ansetts böra vara maximum för erhållande av statsbidrag från redan förefintligt anslag. Bidraget bör begränsas till att endast utgå å med hänsyn till transportmöjligheterna välbevägna marker inom de 17 södra länen samt Gästrikland.

Bidraget bör utgöra 2 kronor per m³ t. *upparbetad* brännved och massa-ved. Dock bör det sammanlagda bidraget icke få överstiga den av skogsvårdsstyrelsen beräknade skogsodlingskostnaden. Bidrag bör däremot *icke* utgå för vid avverkningsuttaget timmer eller annat gagnvirke än massaved.

Utöver vad tidigare sagts bör som villkor för erhållande av bidrag gälla *att* skogsvårdsstyrelsen på grund av beståndets otillfredsställande typ finner avverkning önskvärd i och för uppdragning av nytt bestånd, *att* nytt bestånd av tillfredsställande typ icke bedömes kunna erhållas på annat sätt än genom skogsodling *samt att* markägaren i överenskommelse med skogsvårdsstyrelsen förbinder sig att enligt av styrelsen upprättad plan verkställa skogsodlingen och härvid bestrida de kostnader, skogsodlingen kan draga utöver bidraget.

Bidragen utbetalas av kristidsstyrelsen till vederbörande skogsvårdsstyrelse. Därest veden försäljes till auktoriserad brännvedsuppköpare, bör denne till kristidsstyrelsen insända särskild mätsedel beträffande den bidragsberättigade kvantiteten. I fråga om ved, som ej säljes genom uppköpare, bör kristidsstyrelsen föranstalta om inmätning av veden på annat sätt, t. ex. genom inmätningförening, varvid även särskild mätsedel bör upprättas. Bidraget utbetalas till skogsvårdsstyrelsen på grundval av de inkomna mätsedlarna och från skogsvårdsstyrelsen erhållna uppgifter om de beräknade skogsodlingskostnaderna. I samband med skogsodlingens utförande utbetalar skogsvårdsstyrelsen till markägaren enligt de regler, som gälla för statens skogsodlingsanslag, bidragsbeloppet med eventuellt avdrag av kostnaderna för av styrelsen tillhandahållet skogsodlingsmaterial. För att såvitt möjligt undgå risken att annan ved än sådan som härrör sig från det planlagda området inmätas, bör den normala leveransplatsen för veden noggrant angivas i överenskommelsen mellan skogsvårdsstyrelsen och markägaren (exempelvis genom kartsnitt). Erforderliga medel för utbetalning av ifrågakvarande bidrag torde i avvaktan på utverkande av särskilt anslag få förskottteras från vedclearingkassan. Då de kvantiteter ved, som kunna erhållas, beräknas uppgå till högst 500 000 m³ t., skulle vedclearingkassan för utbetalning av bidrag enligt ovan maximalt behöva anlitas för utbetalning av 1 miljon kronor.

För att ett bidrag av nu nämnt slag skall få största möjliga effekt förutsätter kommissionen, att skogsägare, som erhålla ifrågakvarande bidrag, icke åläggas krigskonjunkturskatt för desamma.

Kommissionen förutsätter vidare, att bidrag skola kunna utgå på grundval av avverkningsplaner, som företagas i enlighet med ovanstående redan under innevarande avverkningsår.

Erforderliga tillämpningsföreskrifter m. m. synas böra utfärdas av skogstyrelsen efter samråd med bränslekommissionen.

På grund av vad sålunda anförts hemställde kommissionen att erhålla bemyndigande att utbetala de sålunda föreslagna skogsodlingsbidragen, att dessa bidrag måtte få förskotteras från vedclearingkassan samt att skogsstyrelsen måtte bemyndigas att efter samråd med kommissionen utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att avverkningarna hittills under *Föredraganden.* innevarande avverkningsår icke motsvarat de tidigare uppgjorda planerna. Härtill kommer, att framkörningarna av den avverkade veden på grund av väderleksförhållandena gått sämre än väntat. Även om åtgärder vidtagits i syfte att stimulera avverkningarna och framkörningarna, torde det likväl icke vara att förvänta, att eftersläpningen skall kunna tagas igen under den tid som återstår av avverkningsåret. Detta medför allvarliga bekymmer för bränsleförsörjningen under bränsleåret 1 juli 1945—30 juni 1946. Enligt en tidigare uppgjord, preliminär försörjningsplan skulle under förutsättning av fortsatt importstopp för fossila bränslen sammanlagt omkring 49 miljoner kubikmeter bränn- och kolved erfordras för att kunna tillgodose bränslebehovet under sagda bränsleår, och då hade ändock förutsatts att den sammanlagda bränsleförbrukningen skulle behöva inskränkas med omkring 3 procent. Av denna kvantitet anser kommissionen att med nuvarande åtgärder allenast 35 miljoner kubikmeter skola kunna framskaffas. Häri har då inräknats dels den brännved som avverkas under kommande höst och som beräknas bliva tillräckligt torr för att kunna användas under bränsleåret och dels högst 7 miljoner kubikmeter massaved. Eftersom de lager av fossila bränslen, som beräknas återstå vid detta bränsleårs slut, icke medgiva någon ökning i den tidigare planerade tilldelningen av dylika bränslen, skulle den sammanlagda bränsleförbrukningen behöva nedskäras med 25 procent i stället för tidigare beräknade 3 procent. En så vittgående inskränkning i bränsletilldelningen skulle medföra allvarliga olägenheter för hela vårt näringsliv och måste därför så långt möjligt undvikas. En tänkbar utväg skulle vara, att för bränsleändamål taga i anspråk än större mängder massaved än de 7 miljoner kubikmeter som kommissionen ansett vara möjligt att uttaga. Därvid måste dock hänsyn tagas till massaindustriens behov av råvara, vilket behov blir beroende av de möjligheter till export som yppa sig i förutsättningen. Lagren av massaved, som den 1 juli 1944 uppgingo till omkring 26,6 miljoner kubikmeter, beräknas komma att, fränsett den massaved som avverkas under innevarande avverkningsår, den 1 juli 1945 utgöra omkring 12 miljoner kubikmeter. Om massavedavverkningarna under innevarande avverkningsår, såsom bränslekommissionen beräknar, komma att giva 11 miljoner kubikmeter, skulle alltså den 1 juli 1945 sammanlagt 23 miljoner kubikmeter stå till förfogande. Härtill kommer den massaved som under hösten 1945 avverkas och framköres till bilväg och som alltså skulle kunna tagas

i anspråk under nästa bränsleår. Som jämförelse kan nämnas, att massa-industriens råvaruförbrukning år 1937 var omkring 21 miljoner kubikmeter. Bränslekommissionen har i sin skrivelse den 13 april 1945 meddelat, att kommissionen är i färd med att undersöka möjligheterna av extra ordinarie åtgärder, avseende att åstadkomma ytterligare vedavverkningar utöver dem som beräknas komma till stånd genom de redan beslutade åtgärderna. Även sådana åtgärder måste allvarligt övervägas i nuvarande läge.

Vid de nu angivna beräkningarna av vedbehovet under nästa bränsleår har man utgått från den förutsättningen att importstoppet för fossila bränslen kommer att kvarstå under hela tiden fram till den 1 juli 1946. Med den utveckling som krigsförloppet numera tagit synes det icke oberättigat att räkna med att handelsvägarna utåt inom en icke alltför avlägsen framtid ånyo komma att öppnas. Huruvida och i vilken utsträckning det blir möjligt att importera fossila bränslen, är däremot fortfarande ovisst. De största möjliga ansträngningar böra givetvis göras för att få en sådan import till stånd. Det bör emellertid påpekas, att en import av 2,5 å 3 miljoner ton fossila bränslen torde erfordras för att utan nyssnämnda extra ordinära åtgärder kunna ersätta den beräknade bränslebristen av 25 procent.

Ovissheten rörande den kommande utvecklingen av importen av fossila bränslen gör det mycket svårt att beräkna behovet av vedbränsle för bränsleåret 1946/47. Importen har tidigare under krigsåren, fränsett år 1944, varit 4 å 5 miljoner ton årligen. Avverkningarna av ved för bränsleändamål och kolning ha under åren 1940/41, 1941/42, 1942/43 och 1943/44 uppgått till respektive 35,2, 34,8, 36,3 och 28,2 miljoner kubikmeter, vartill kommer den massaved som under dessa år använts såsom bränsle. Bränslekommissionen har nu föreslagit ett avverkningsprogram för avverkningsåret 1945/46, som upptager 34 miljoner kubikmeter bränn- och kolved samt 16 miljoner kubikmeter massaved. Härav skulle den brännved som avverkas i höst användas redan under nästa bränsleår. Med hänsyn till ovissheten om behovet av ved under bränsleåret 1946/47 kan det ifrågasättas om icke den föreslagna avverkningskvantiteten bör utgöras av massaved till större del än vad kommissionen föreslagit. Härigenom skulle vinnas, att statens förlustrisker, för den händelse veden på grund av ökad import av fossila bränslen icke skulle behöva användas såsom bränsle, begränsades, enär veden i så fall skulle kunna användas såsom råvara inom massa-industrien. Dessutom torde tillgångarna på för avverkning lämplig vedskog numera ha minskat, varför avverkningsprogrammet lättare synes kunna genomföras för massaved än för brännved. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att senare fastställa avverkningsprogrammet, vilket, i likhet med vad kommissionen föreslagit, synes böra genomföras i etapper. Därvid bör eftersträvas att den under hösten avverkade veden så långt möjligt blir tillgänglig redan under nästa bränsleår.

I enlighet med vad kommissionen föreslagit torde avverkningarna tills

vidare böra genomföras med stöd av lagen om avverkningsskyldighet. I likhet med vad som för närvarande gäller, torde statsgaranti, innebärande att ved som icke funnit avsättning skall av staten inlösas till fastställt pris (garantipris), böra gälla för ved som jämlikt avverkningsåläggande avverkas för avsalu. Såsom hittills torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga administrativa bestämmelser för tillämpningen av statsgaranti för ved.

Mot kommissionens förslag till särskilda skogsodlingsbidrag vid kalavverkning i bestånd av otillfredsställande typ inom de 17 södra länen har jag intet att invända. Till skillnad från de i propositionen nr 248 föreslagna bidragen avse dessa bidrag kalavverkningar inom virkesrika bestånd, där kalavverkning medför reproduktionsplikt. Enär bidraget i viss mån kan anses såsom en ersättning för kostnader i samband med avverkningen, som icke täckas av normalpriset för den avverkade veden, synes det lämpligt att bidragen utgår från vedclearingkassan.

Såvitt för närvarande kan bedömas, torde det nu gällande systemet för reglering av vedhandeln och vedförbrukningen kunna tillämpas även i fortsättningen. Förändringar i bränslesituationen kunna givetvis medföra behov av ändrade regleringsbestämmelser.

Kommissionens beräkningar av anslagsbehovet för Reglering av vedproduktionen föranleder ingen erinran från min sida. Ett investeringsanslag av 70 000 000 kronor under fonden för förslag till statsverket torde därför böra äskas. Till Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m. har kommissionen för nästkommande budgetår räknat med ett medelsbehov av 5 000 000 kronor, varvid 500 000 kronor beräknats för kommissionens direkta omkostnader för vedinköp, 500 000 kronor för kostnader för utkörning av ved från av kristidsnämnd upplagt centrallager i tätorter, zon 3, samt 4 000 000 kronor för prislörluster på långved och massa-ved utöver de förluster, som uppstå på grund av den föregående år införda begränsningen till vissa högsta prisgränser, och som äro avsedda att täckas från kolclearingkassan. Härutöver böra emellertid även beräknas medel för vedclearingkassans utgifter för förutnämnda skogsodlingsbidrag. Dessa sistnämnda utgifter ha av kommissionen beräknats till högst 1 000 000 kronor, varför anslagsbehovet kan angivas till sammanlagt 6 000 000 kronor.

I enlighet med vad av kommissionen föreslagits, torde överskott, som under ett budgetår kan komma att uppkomma på kommissionens egen vedinköpsverksamhet, få överföras till vedclearingkassan.

Vedclearingkassans kostnader för begränsning av priserna på ved och torv till vissa högsta prisgränser beräknas av kommissionen komma att för innevarande budgetår icke överstiga 10 000 000 kronor. För nästkommande budgetår räknar kommissionen med samma belopp. Dessa kostnader skola jämlikt 1944 års riksdagsbeslut i sista hand drabba kolclearingkassan. Från denna synes även böra ersättas vedclearingkassans kostnader för den

särskilda premieringen för framkörning av ved jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 2 februari och den 23 mars 1945, av kommissionen beräknade till 20 000 000 à 25 000 000 kronor, för utbetalande av pristillägg i syfte att möjliggöra skälig nettoersättning å avverkad ved jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 februari och den 23 mars 1945 av kommissionen för nästkommande år beräknade till högst 1 000 000 kronor, ävensom för utbetalande av premier för utökad tillverkning av torv jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 mars 1945, beräknade till 750 000 kronor. Med hänsyn till det inbördes sambandet mellan de olika clearingförfarandena för kol och koks synes kolsubventionskassans förlust, för närvarande beräknad till omkring 4 000 000 kronor, böra ersättas från kolclearingkassan. Denna förutses såsom förut nämnts komma att vid budgetårets slut ha en behållning av sammanlagt omkring 104 000 000 kronor.

Jämlikt lagen om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft och gas skall, där Kungl. Maj:t så förordnar, förbrukare av, bland annat, gas, som uttager större myckenhet gas än han äger förbruka, betala en särskild avgift för överförbrukningen. Sådan överruttagningsavgift skall enligt lagens bestämmelser tillfalla kronan. Genom kungörelsen den 6 april 1945 (nr 106) om inskränkning av förbrukningen av gas har bestämts, att överruttagningsavgiften skall utgöra en krona för kubikmeter för den del av överförbrukningen som icke överstiger 10 procent av den medgivna förbrukningen samt tre kronor för kubikmeter för den del som överstiger nämnda myckenhet.

Vilka belopp som kunna komma att inflyta i överruttagningsavgifter, kan icke nu bedömas. Det synes lämpligt, att avgifterna i första hand användas för att täcka sådana med gasransoneringen sammanhängande kostnader, som icke äro av natur att böra bestridas från bränslekommissionens omkostnadsanslag. Med hänsyn till att ved, som av gasverken användes såsom ersättning för kol i vissa fall på grund av gällande clearingförfarande medför utgifter för vedclearingkassan, synes eventuellt återstående belopp böra tillföras vedclearingkassan. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om användningen av överruttagningsavgifterna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna att Kungl. Maj:t vidtager erforderliga åtgärder för tryggnade av bränsleförsörjningen i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående angivna riktlinjer,

dels ock för budgetåret 1945/46 anvisa

a) till *Omkostnader i samband med inköp och inlösen av ved, m. m.* under elfte huvudtiteln ett *förslagsanslag* av ..... kronor 6 000 000,

b) till *Reglering av vedproduktionen* å kapitalbudgeten under fonden för förlag till statsverket ett *investeringsanslag* av ..... kronor 70 000 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Persson.